

# ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 198 ՀԱՅԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Ուրբաթ 25 Նոյեմբերի

1888

Ուրբաթ 25 Նոյեմբերի ՀԱՅԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 198

Տարեկան 10 ռուբլի, վեց ամսուր՝ 6 ռուբլի, երեք ամսուր՝ 3 ռ. 50 կ., ամսուր՝ 1 ռ. 50 կ., համա մ. 5 կոպեկ:  
Քառասորը գրուած են թիֆլիսեան միջին խմբագրատանը:

Խմբագրութեան Հասցին՝ Тифлисс. Редакция «Нор-Дар»  
կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր (բացի տոն օրերէն) ժամը 9-ից մինչև 2-ը: Ծայտարարութիւնները ընդունուած են ամեն լեզուներով:  
Ծայտարարութիւնները բաւին 2 կ., ընկալմանը համար կրկնապատկի:

ՔԱՂԱՅԻՆԿԱՆ-ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ

## ՆՈՐ-ԴԱՐ

ԱՄԵՆՈՐԵԱՅ ԹԵՐԹԸ

Թիֆլիսում

ԱՌԱՋԻԿԱՅ 1888 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

(Վեցերորդ տարի)

Կը հրատարակուի յոյն լեզուով և ծրարով:

Խմբագրութիւնը կ'ոտանայ և սեպհական հեռագրները:

Տարեկան գինն է 10 ռուբլի, վեց ամսուանը՝ 6 ռուբլի, համա մ. 5 կոպ.

Եւրոպայի, Թիւրքիայի, Ամերիկայի և այլ հեռաւոր երկրներէն բաժանորդները վճարում են տարեկան 30 ֆրանկ:

Բաժանորդ են գրուած իւրաքանչիւր ամսի 1-ից մինչև: Թիֆլիսում բաժանորդ են գրուած Ռոմայն Ենոբ-Կարա-ի խմբագրատանը:

Խմբագրատունը գտնուած է Բարոնական փողոցում, պոստ-հեռագրատան գէմ, տուն № 12:

Օտար քաղաքներէն գինուած են խմբագրութեան՝ Тифлисс. вт Редакцію ежедневной газеты «НОРЪ-ДАРЪ» կամ Tiflis (Caucase) Rédaction du journal «Nor-Dar».

Խմբագիր-հրատարակիչ՝ ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

### ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Առաջին օրը. — Գաղափարական գրութիւններ:

Գրաւորութիւն. — Լուսին: Մե աւանդութիւն և իրականութիւն: Կրթական խորհրդածութիւններ:

Գաղափարական. — Գաղափարական Լուսին:

Խառն Լուսին:

Ենոբ-Կարա-ի հեռագրները:

Ենոբ-Կարա-ի պատասխանները:

Բանասիրական. — Առաջին սէր:

Բանասիրական թիւններ:

Թիֆլիս, 24 Նոյեմբեր 1888

ՔԱՂԱՅԻՆԱՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նախընթաց տարին վերջացաւ պատերազմի, ընդհանուր եւրոպական պատերազմի երկկողմ, բայց ներկայ տարին էլ արդէն վերջանում է և եւրոպական մոլորակը լիակշիւ է: Այդ խաղաղութիւնը շարունակուած է և մինչև այժմ, թէպէտ և միջազգային գործեր:

այնպէս, որպէս թէ դա ինձ համար նոր բան չլինէր, — Զիշէ այնպէս, ինչպէս որ վերջերքն էլ ընկնում ուրիշներէ ետեւ: Իսկայպէս ասած, ես առաջին և վերջին անգամ սիրահարուեցի եւ վերջին անգամ ժամանակս իմ դայիակիս վրայ: — Բայց այդ շատ վաղուցուցուց բան է: Մեր յարաբերութիւններէ մանրամասնութիւնները մտքեց ընկիւն են, նոյն իսկ եթէ չլինէր, ուր կարող էր դա հետաքրքիր լինել:

— Ուրեմն թիւն անհեղ, — ասաց տան տէրը: — Իմ առաջին սէրն էլ մի այնքան հետաքրքիր բան չէ: — Ես ոչ ոքի վրայ չեմ սիրահարուել մինչև ներկայ կնոջս: Անհա իմանալիս իմ հետ մանթիմանս, — և ամեն բան էլ աշուղ է եղել: — Հայրերս մեզ նշանեցին, շատ շուտով մենք սիրեցինք միմեանց: Եւ առանց ուշացնելու ամուսնացանք: Երկու խօսքով վերջացաւ իմ պատմութիւնս: Ես, պարոններ, խոստովանում եմ, որ առաջին սիրով խնդրեցի յարուսեմու, յոյս չէի: Զիշէ վրայ էր դրել, ձեզ, պարոններ, որ եթէ չասեմ ձեզ, բայց ոչ էլ ձեռն չէի ամուսնանալ: Գուցէ էլ դուք մի քանի գուրդացե՛ք մեզ, Վարդմիր Պետրովիչ:

— Իմ առաջին սէրն, չեմու, ամենակէն սովորական սէրերէ նման չէ եղել: — մի քանի կովմարով պատասխանեց Վարդմիր Պետրովիչը, որ

ծերը զեկավարող պետութիւնը մի տարուալ ընթացքում երեք կայսրը փոխեց. մեռաւ Վիլհելմ կայսրը՝ ամենամեծ յաղթութիւնների մէջն էլ իւր ազգի սիրած հայրը, մեռաւ նրա միակ որդի և նրա գահին ժառանգող՝ Գերհարդտ կայսրը՝ այդ փորձառած, մարդասէր և լուսամիտ կառավարիչը և դրան յաջորդեց երիտասարդ, գործելու եռանդով վառուած Վիլհելմ II կայսրը... և դա, հակառակ կանխակալ կարծիքների՝ յայտնուեցաւ բարեկամ խաղաղութեան: Վիլհելմ կայսրը լայնատէղ (ազգ. ժողովի) բացման առթիւ խոսած գահական ճառում ի միջ այլոց հետեւեալ նշանաւոր միտքն յայտնեց. յաղթող ազգի համար էլ պատերազմը ազգ. մի մեծ թշուառութիւն է:

Որքան էլ որ միեմարական է, որ եւրոպական ընդհանուր խաղաղութիւնը դեռ պահպանուած է, անուամենայնիւ չենք կարող անուշադիր թողնել այն հանգամանքը, որ պատերազմի երկկողմ առաջացող և մեծ պետութիւններին միմեանց հակառակ բանակի բաժանող պատճառները դեռ գոյութիւն ունեն: Որ այդ պատճառները գոյութիւն ունեն, դրան լաւապագոյցն այն է, որ բոլոր պետութիւնները զինուելուց ոչ թէ չեն դադարել, այլ նորանոր պարտքեր անելով աւելի զինուած են:

Պետութիւնների փոխադարձ, մի-

ջազգային յարաբերութիւնները դրեթէ նոյնը մնալով, եւրոպական իւրաքանչիւր պետութիւնը իւր ներքին ցաւերն ունի քաշելու:

Այդ կողմից առանձին ուշագրութեան արժանի երևոյթներ կարելի է նկատել թէ մեծ և թէ փոքր պետութիւնների մէջ: Այսպէս, Աւստրիա-Ունգարիան ունէ իւր ներքին ցաւը — գոհմանցները, որ նոյնպէս չէին են կոչուած, ուղղուած են, որ աւստրիական կայսրը Բոհեմիայի թագաւոր օժուի, ինչպէս որ այդ արեւ է Ունգարիայի վերաբերութեամբ: Աւստրիայում բնակուող զանազան ազգութիւններ կառավարութեան և միմեանց դէմ մղուած են ազգայնութեան կռիւը: Այդ ցեցն է, որ կրճուած է աւստրիա-ունգարական պետութեան հիմքը և դրա մէջ է նրա թուլութիւնը:

Անգլիան քաջուած է Հնդկաստանի սահմանները սլաշապանելու ցաւը և չգիտէ, թէ ինչ անէ, որ ազատուի իրանդական գործերի գրեթէ անել գրութիւններից:

Հնդկաստանի պաշտպանութիւնը և իրանդիայի ներքին բարեկարգութիւնը՝ ահա խնդիրներ, որոնք զլիսաւորապէս զբաղեցնում են անգլիական պետական մարդկանց և քաղաքական գործիչներին:

Այդ խնդիրները կազմուած են միաժամանակ բրիտանական պե-

տութեան կազմի թոյլ և ցաւոտ կողմը:

Բայց ամենից աւելի այսօր դրաւում են ընդհանուր ուշագրութիւնը իրենց ներքին քաղաքական դրութեամբ երկու պետութիւններ. մէկը՝ մեծ և զօրեղ Ֆրանսիան, միւսը՝ փոքրիկ և աննշան Սերբիան: Այս երկու պետութիւնների մէջ էլ պետական սահմանադրութիւնից դադարած ուղղուած են՝ նոր սահմանադրութիւնով կառավարուել:

Սերբիայի թագաւորը ինքնագրուած և ինքնակամ վճռուած է, որ բաժանուած է իւր կնոջից: Որովհետև Սերբիայի Նատալիա թագուհուն սերբական ժողովուրդը սիրում է, հետեւաբար իւր թագաւորի այդ անօրինակ և ապօրինի վարմունքը կարող չէ մարտել: Միւս թագաւորը սերբերին խաղաղացնելու և իւր արարքը մոռացնել տալու համար հնարում է սահմանադրութեան փոփոխութեան առաջարկութիւնը: Առաջարկութիւն ենք ասում, որովհետև, ով գիտէ, թէ ինչով կը վերջանայ այդ բանը. գուցէ ամենից աւելի այդպիսի անգիտելիքները շատ ցածր են իրենց, որ առաջարկութիւնը լոկ առաջարկութիւն մնայ և դրանից լիակատարութիւն չծագի:

Բայց առ այժմ այս կայ, որ Միւս թագաւորի առաջարկութիւնը մեծ ոգևորութեամբ ընդունեց սերբական ժողովուրդը:

### ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

#### ԱՌԱՋԻՆ ՍԵՐ

(Տուրքիայից)

Հիւրերը վաղուց գնացել էին. Ժամը տասներկու և կէս էր: Մենեակում մնացել էին միայն տան տէրը, Սերգէյ Նիկոլայիւնը և մէկ էլ Վարդմիր Պետրովիչը:

Տան տէրը զանգեց հինգ և պատուիրէր հաւաքել սեղանը:

— Այսպէս ուրեմն, վճռուած բան է, ասաց նա աւելի խորը ձգուելով բազկաթոռի մէջ և գլանակը կպցնելով, — մնալուց ամեն մէկը պէտք է պատմէ իւր առաջին սիրոյ պատմութիւնը: Հիւրեր ձեռն է, Սերգէյ Նիկոլայիւնը:

Սերգէյ Նիկոլայիւնը, որ մի քանի փափուկ երեսով շնկամորթ մարդ էր, առաջ նայեց տան տէրին, իսկ իր սեղանի ուղղից առաջ տարնէր:

— Ես առաջին սէր չեմ ունեցել, — ասաց նա վերջապէս, — ես ուղղակի երկրորդից եմ սկսել:

— Ինչպէս թէ երկրորդից:

— Շատ պարզ: Ես տաննուր տան երկան էի, երբ առաջին անգամ ընկայ մի շատ սիրունիկ օրիորդի ետեւից, բայց ես նրանով զբաղուած էի

մօտ քառասուն տարեկան սեռահեր, աղետալ մի մարդ էր:

— Համ, բացականցեցին միեւնոյն տանտէրն ու Սերգէյ Նիկոլայիւնը: — Աւելի լաւ... Պատմեցէք:

— Լաւ... բայց չէ, ես չեմ պատմել: Ես պատմելու վարպետ չեմ: Իմ պատմութիւնս կամ միշտ կարճ և չոր ու ցամաք է լինում, կամ ընդարձակ և ծաղկացած: Եթէ թոյլ կ'ուտայ, բոլորը ինչ որ կարողանամ լինել կը գրեմ տետրակի մէջ և միասին կը կարդանք ձեզ մօտ:

Բարեկամները նախ չհամաձայնեցան, բայց վերջէ կէս Վարդմիր Պետրովիչը ասանք եղաւ: Երկու շարժից լիտոյ նրանք կրկին հաւաքուեցան, և Վարդմիր Պետրովիչը իւր խոստումը կատարեց:

Ահա ինչ էր գրած. նրա տետրակում:

Ես տանից տարեկան էի այն ժամանակ: Անցքը պատահեց 1833 թուին ամառը:

Ես ասորում էի Մոսկվայում ծնողներիս մօտ: Նրանք ամառանոց էին վարձել: Կալուսկայա Զաստաւայի մօտերը, Նիսկուշնը պարտէզի հանգիստ: — Համայնաբան մանկուկ էի պատրաստուած, բայց շատ քիչ էի պարապում և դանդաղ:

Ոչ ոք չէր շնչում իմ պատմութիւնս: Ինչ որ ուզում էի անում էի:

մանաւանդ իմ վերջին Ֆրանսիացի դաստիարակից բաժանուելուց լիտոյ, որ երբէք չէր կարողանում հաշտուել այն մտքի հետ, թէ որ ինքը յանկարծ, «ուռնի նման» (comme une bombe) ընկնել էր Ռուսիա, և կատարութեան արտայայտութիւնը երեսի վրայ, ամբողջ օրերով թաւալում էր անկողնում: Հայրս ինձ հետ վարում էր սառն փաղաքանքով: Ժայռիկս համարեա ուշագրութիւն չէր դարձնում վրաս, թէ և նրա միջուկը զաւակն էի ես: — Եւրիչ հոգեւոր էին պաշարել նրան: Հայրս, որ մի երեստասարդ և շատ գեղեցիկ տղամարդ էր, հաշտուել էր ամուսնացել մօրս հետ: Նա տաս տարով մեծ էր հօրեցույցից: Ես մօրս կեանքը: — անկապալ յուզում էր, նախանձում, զայրաւում: — Բայց ոչ հօրս ներկայութեամբ, որից շատ էր վախենում: Նա, իսկ հայրս իրեն խիտ, սառն և հեռու էր պահում... Ես չեմ տեսել մի մարդ, որ այնքան նուր, խաղաղ, ինքնավստահ և ինքն իրեն զսպող լինէր ինչպէս հայրս:

Երբէք չեմ մոռանալ ամառանոցում անցկացած առաջին շաբաթներս: Եղանակը հրաշալի էր: Ժայռիկս 9-ին, ձիւղ ս. Նիկոլայիս տոնի օրն էր, որ տեղափոխուեցանք քաղաքից: Ես մերթ զմօտեմ էի մեր ամառանոցի պարտէզում, մերթ Նիսկուշնում և մերթ Զաստաւայի մօտ կողմը վերց-

նում էի հետս մի օր և եղէ գերը, — օրն նախ կայանովի դասադիրը: — Բայց շատ հազիւ էի նրա երեսին նայում: Ես աւելի ոտանաւորներ էի կարգում բարձրաձայն, որոնցից խիտ շատ անգիր գիտէի: Արեւն եւ էր գալիս և քաղցրութեամբ զեղուն ու խնդալի սիրտ տըրուում էր: — Ես անդադար սպասում էի մի բանի, քաջում էի մի բանից, ամեն բանի վրայ դարձնում էի և միշտ կազմ ու պատրաստ էի մի բանի: Իրեակալութիւնս վառում էր և արագորէն սուսանում միեւնոյն մտապառնկներէս շուրջ: Ինչպէս արշաւալոյս միջոցին Չիլիկներ ճախրում են զանգալատան շուրջ: Ես խորասուզում էի մտքերի մէջ տըրում և միջև իսկ արտասոււմ էի: Երեստասարդ, վառ կեանքի ուրախական զգացում էր և արագորէն սուսանում: Ես նման ծուլում էր նոյն իսկ արտասուելի միջոց էլ տըրութեան մէջիցն էլ, որ ինձ պատում էր՝ երբեմն երգահանն ոտանաւորների, երբեմն էլ երկկողման գեղեցիկութեան ազգեցու-

թեան տալի:

Ես հիմնուել մի ձի ունէի. ինքս թամբում էի նրան և միայնակ հեռանում էի մի կողմ, բայց էի թողնում ձիուս գլուխը, — ինձ մենա-մարտի մէջ եղող ասպտ էի երեւակայում: — Ինչպէս ուրախ լիտում էր քամին ականջներս, — կամ թէ չէ, երեստ երկկողմ զարձակելով, նրա ցո-

Եւ ըստ երեւութիւն մոռացաւ ինչ որ չպէտք է մոռանար:

Այսպէս է պատահում միշտ քաղաքականապէս անգարդացած ազգերին. վայրկեանական խաղաղութիւններն եւ խոստումներն առաջ դիւրութեամբ մոռացուլով թեան են տալիս իրենց դարաւոր սրբազործութեան իրաւունքները:

Ուրիշ բան է ներկայացնում մեզ այսօրուայ Փրանսիան:

Սահմանադրութիւնը քննութեան է առաջարկուած իսկապէս նրա համար, որպէս զի գահախնդիր իշխաններ կարողանան կործանել հասարակապետութիւնը եւ տիրանալ Փրանսիային եւ քաղաքական բախտախնդիր եւ փառամոլ մարդիկ Փրանսիան կառավարելու եւ հարստահարելու միջոց ունենան:

Կը տեսնենք, թէ ինչպէս դուրս կը գայ եւ այս անգամ Փրանսիան իրեն համար պատրաստուող օրոգայթից:

Բայց ինչ էլ որ լինի, ազգականներով կառավարուող Փրանսիան չի խաղաղուիլ եւ նրան չեն պակասիլ Բուլանժէները:

Ք Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն

Կ. Պոլսի լեւոյններէն կարգուած ենք.—Պ. Լեւոն Մազրուլ այսօր միջոցէն յետոյ Օտտոսի ուսումնական շրջանաւոր կը մեկնի ի Բեռլին:

Պ. Ալվազովսքի եւ Բեռլինի միջոցաւ վեհ. Սուլթանին մատուցանել տուած է իւր այն նկարն որ կը ներկայացնէ օսմանեան զբաղմունքը, որպէս զի Ն. Կ. վեհապետութիւն հաճի նուիրել զայն իւր բարձր հովանաւորութեան տակ կանգնեալ մարդասիրական հաստատութեանց միջոց. Պ. Լեւոն Մազրուլ, յանուն իւր մեծանուն մօրեղբոր, երկու նկար նուիրած է նաեւ Միացեալ Բնիկրութեանց, մէկ նկար Խաղաղութեան:

Լուս լոյսն ու կապուտակը թափանցում էին բայց հոգում մէջ:

Յիշում եմ, որ այն ժամանակ կընոջ պատկերը, կնոջ սիրտը նմարքն երբէք որոշ զմեռով չէր սլակեցանում իմ մտքումս. իմ բոլոր մտքերս, իմ բոլոր գագաթներս, մէջ թափուած էր կիսազնայական, ամօթաւոր նախազգացում դէպի նորը, անպատմելի-քաղցրը, կանացին:

Այդ նախազգացումը, այդ ակնկալութիւնը թափանցել էր իմ ամբողջ էութիւնս.—ես չնչում էի նրան, նա հոգում էր իմ երակներս արեան ամին մի կաթիլի մէջ... Եւ այդ ակնկալութիւնը պէտք է շուտով էլ իրագործուէր:

Մի ամբողջ օր զոգիւցած էր աշուկան սրեւակաւ փայտէ տեղեւ եւ նրա կեց երկու ցած տնակներէն. ճախ տնակում գետնուրած էր էփանալին պատասխանի մի փոքրիկ գործատու... Ես շատ անգամ գնում էի այնտեղ տեսնելու, թէ ինչպէս տառնեակ, լըար, փողուած դէմքերով, զըլտորած եւ փողտու շորերով տղաներ, տնդաղը թուլիտուած էին մամուլի քստանկներն կտորներն սեղմող փայտէ լծակներէ վրայ, եւ իրենց նուազ մարմնի ծանրութեամբ պատասխանել խառնակ նախնին էին դառնում: Այլ կողմի տնակը դատարի էր եւ վարձու էր տրուած: Մի օր—մայիսի 9 ից երեք շաբաթ անց—

Փայիան Որբանոցին, մէկ նկար Ազգ. Հայուհեաց ընկերութեան, եւ մէկ նկար եւս Դպրոցատէր Տիկնանց ընկերութեան: Իսկ Ալվազովսքեան ցուցահանդէսէն գոյացած հասցիւրը Պ. Մազրուլ յանձնած է ուսումնական դեսպանութեան նպատակաց յատկացնելու համար:

Դեռ այս վերջին տարներս, Պ. Ալվազովսքի իւր յորէկանին առթիւ մեծազոր պատկեր մը նուիրած է Բեռլինի լեւոյններէն Հայոց եկեղեցւոյն, Քրիստոսի վերահ ծովում. երջանկալիապէս Ներսէս Պատրիարքին նուիրած էր Ստեղծագործութիւն Աշխարհի, Միացեալ ընկերութեանց եւ չքնաղ նկար մը, Երուսաղեմի Ս. Յակովբայ վանուց ուրիշ նկար մը՝ որ անդ պահուած է թանգարանին մէջ, Աստուածածնայ մեծազոր պատկերն իւր հարկին քաղաքին Թէոդոսիայի Ս. Սարգիս եկեղեցւոյն: Երբ իւր վրէժն իւր արուեստական կատարելութեան ծայրագոյն աստիճանին է հասած, փափաքել էր մեզ որ իւր ամենէն վեհալուր արտադրութիւնը իւր իշխանական անգային մեծագոյն թաղարանաց ինչպէս էլ միաձնի եւ Երուսաղեմի մէջ. հայ ազգն երբէք չմոռնար իւր բարերարներն:

Նախընթաց օր Պ. Լեւոն Մազրուլ, ընկերակցութեամբ Պ. Գր. Նիկողոսեանի, այցելեց Խաղաղութեան Գաղթական օրբանոցն, եւ իւր ձեռքը Սրբուհի Մայրապետին նուիրեց ծովային զորտերի նկար մը, յայտնելով միանգամայն թէ Կ. Պոլսէն մեկնելուն, չպիտի մոռնայ իրենք այդ զօրութեան ապաստանարանն որ Երուսաղեմի մեծագոյն աղքատ իսկ կարող է պատիւ բերել իւրեւ արդեւեք անհասարակ մեծագոյն կորովոյ:

Նախընթաց երեկոյ խումբ մը Եւրոպացիք, առաջնորդութեամբ ծանօթ զբոսաւոր Պ. Գորբի, Բէշմայի Օթեանին մէջ ողջերթի փառաւոր սեպան մը տուին Պ. Մազրուլին, որով հետ հրաւիրուած էր նաեւ Պ. Գր. Նիկողոսեան:

ՔՐՈՆԻՍԻՏՑ.—Նոյեմբերի 20-ին տեղական հայ ու վրացի վաճառական դասը հոգեհանգիստ կատարել

այդ տնակէ պատուհանի փեղկերը րացուցան եւ երեսօյն կանանց դէմքեր—մի քանակը տեղափոխուել էր այդտեղ. Յիշում եմ, որ նոյն օրը ճաշին մայրիկս սպասաւորեց տեղիկութեան հարցերը մեր տոհմ հարեաններին մօտին, եւ լսելով իշխանուհի Չառնիկեանի անունը, նախ մի տեսակ յարգանքով արտասանեց՝ Ինչ, իշխանուհի... իսկ յետոյ անկողնացին.—երեւի աղքատ մէկը պէտք է լինի:

Երեք վարձած կառքով եկան, պատասխանեց սպասաւորը, յարգանքով կերակուր մօտեցնելով.—սեփական կառք չունին եւ տան կարասիքն էր բոլորովին հասարակ է:

Հիմ, պատասխանեց մայրս,—բայց եւ այնպէս, էլ լաւ է:

Հայրս սառն հայեացք ձգեց մայրիկի վրայ, մայրիկս լռեց: Պարտի, իշխանուհի Չառնիկեան չէր կարող հարուստ լինել, նրա վարձած բնակարանն այնքան ճին էր եւ փոքր ու ցածր, որ փոքր եւ շատ ունեւոր մարդիկ չեն համարձայնել այնտեղ ես դրա վրայ ուղարկութեան չգարձելի իշխանուհի տնդոսն ինչ վրայ քիչ էր ներգործում.—ես նոր էի կարգացել Շեքէթի «Ազգականները»:

II Սովորութիւն էին արել ամեն երկրորդ հրացանն ուսի ման գալ մեր պարտիզում ազաւ սպանելու հա-

տուեց հանգուցեալ հայազգէ Է. Մանիկ համար. դրանով, վաճառականներն անհոյժ, փոքր ինչ լեւեռացիներն վրայ եղած պարտաւորութեանը, որ դրած էր նրա արած քարքերով, թէ արտասահմանում եւ թէ Բաթումում: Պատարագին երգում էր տեղիս Հ. ուսումնարանների երկսեռեց քաղաքացի երգեցիկ խումբը հայր Ամերադեանցի խմբապետութեամբ: Պատարագից յետոյ արժանապատիւ Գալիթ աւագ ք. Երաւիանցը ստաշաճաւոր դամբանական ասեց, վերջը հոգեհարկաններն դատարանից հոգեհարկաններն ծէսը: Յաւն դէպի լեւոյններ հանգուցեալն եւ նրա որբացած ընտանիքն ընդհանուր էր:

Քրոնիսիսիները գեւ. եւ չեն լինում այնպիսի թանկութեան, ինչպէս է այս տարին թշնամանք ու նախաձեռն օր առաւ ստանկանում է այս, տեղի Յայտին է, որ ամեն տեղ գրաստիպները ծառայում են որպէս հասարակաց գրաստիպ եւ ուղարկութեան վայր, իսկ տեղիս բոլորը բոլորութեան յետոյ ծառայում է որպէս դաւադրութեան բոլոր ու անգործ մարդկանց խորհրդարան:

Մայրաքաղաքի լեւոյններն թիֆլիսից գում էն. «Պատական կառուած» ներքին լեւոյններն առաջիկայ 1889 թ. գարունից ձեռնարկում է կողմատու ձեռնարկ հասցնելու փորձերին: Միջնորդութեան կարծիքով արդեւեք բերութեան այդ ձեռքը պէտք է խիստ շահագէտ լինի ապագայում Բուլանժի համար, եթէ փորձերը աշուղ կը լինեն եւ շատ պատշաճ կը տան: Այն ժամանակ միջնորդութեանը մտադիր է կողմատու հաստատել ձեռնարկ ահազին տնկարաններ եւ պիտի արդեւեքը ձեռնարկ հաստատելու հաշուով: Չիթիկն բունում է փոքր-Աւստիում, Յունական Արեւելիկայի կողմնորդ (Յունական) եւ լաւ եկամուտ է տալիս այդ երկրներին: Այդ երկրներում հասնող ձեռնարկ մի քանի տեսակներն, մեզ կարծիք է տալիս, որ Յունական կողմների ձեռնարկները երբեմն բունում են եւ կողմատու, իսկ կրտսերայ ձեռք ունենք մտածելու:

ՇՈՒՇՈՒՑ.—Նոյեմբերի 5-ին մանկական երեկոյթ տեղի ունեցաւ եւ գոյացաւ 96—100 բոլորի: Քատերադներն խումբը պատրաստում է դեկտեմբերին «Վարդանանց պատերազմ» պիւսը ներկայացնելու «Բարեգ. ընկերութեան» օգտին: Նոյեմբերի 18-ին երեկոյեան ժամը 6-ին, մի զարագացիկ հայ մշակող եւ առողջ մտնում է մի ճաշա-

շարժումներն (ես նրան կողքից էի տեսնում) այնքան դեմքէ, հրամայական, գործարար, ծաղրական եւ քեթիլ էին, որ ես քիչ էր մնում զարմանքից եւ հոգեւորական քաղաքի եւ լեւոյններ, թէ պատրաստ էի աշխարհիս ամեն բան տալու, միայն թէ այդ սքանչելի մայրերն իմ ճակատին էի խիչել: Հայացան վայր լեւա խոտի վրայ, ես ամեն ինչ մոռացել էի եւ աշխարհիս ամեն ուղիւ էի կուտ ալ այդ վայելչակալմ Եւրան, եւ պարանոցը եւ գեղեցիկ ձեռները, եւ սպիտակ թաշկինակի տակից լեւեռակի արձակուած դեղձան մաղիւր, եւ այդ կիսախուփ, խեղացի աչքերը, եւ այդ արտեանները, եւ նրանց ներքին քեթիլ այստեղ:

Եւրոպացիք սպան, երեսօսարդ, լուսեց յանկարծ կողքիցս մինի ճայնը.—միթէ կարելի է ուրիշներ աղջկեանց այդպէս նայիլ:

Ես ամբողջապէս ցնցուցայ, ես ընթացումս... Ծանկապատի ետեւում, կողքիս կանգնած էր կարծ խուզած սեւ մազերով մի մարդ եւ հեղեղեցի նայում էր վրայս, Հինգ այդ վայրկեանին աղջիկն էլ դէմքը իմ կողմս դարձրեց... Ես տեսայ նրա խոշոր, մոխրագոյն աչքերը շարժուել, կենդանի դէմք վրայ—եւ նրա ողջ դէմքը յանկարծ զոգողաց, ծիծաղեց, փայլեցան նրա սպիտակ ատամները, յոնքերը խնդալիւ վեր բարձ-

որ կողմատու ձեռնարկ մշակութեան աշուղ կը լինի, մանաւանդ որ կողմատու այն տեղը, որ մտադրութեան կայ ձեռնարկ հասցնելու, գտնուած է նոյն գոտու հետ. յանկարծ աստիճաններն տակ, ինչ որ Յունական կողմները Չանագանութեան միայն այն է, որ կողմները կողմատու մի փոքր արեւմուտք են գտնուած: Բայց այդ արեւմուտքը, կարծում են, որ վատ աղբեցութեան չի ունենալ կողմատու ձեռնարկ մշակելու վրայ:

ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵՆԻՆԻՑ.—Նոյեմբերի 8-ին զբոսաւորական ընկերութեան անդամները ակմբի շարժական բեմում ներկայացրին Գոգուրի «ՄԻՇԻՆԵՆ» կոմեդիան: Բոլոր անդամները բարեխաղաք կատարեցին իրենց դերերն: Սակայն չնք կարող չեկատել, որ պիւսը ընտրութեան անաշուղ էր, բոլորովին անհամապատասխան հայոց կեանքին, ուստի եւ շատ քիչ հետաքրքրական էր: Յարգելի պարտններն աւելի լաւ կանգնել, եթէ մի փոքր աւելի ուղարկութեան դարձնէին պիւսը ընտրութեան վրայ:

Քատերը լե էր. Տոմարիկներ վաճառումը 150 բոլորի շատ մուտք եղաւ, իսկ ծախքը՝ 75 բոլորի: Սկսեց ընկերութեան արկղին էր պատկանում:

Միջնորդի Անժէլ Պոնդէ անունով, այս օրերում Գոլովինսկի պրոսպեկտի վրայ գտնվել երկու մուհակ՝ մեր 1750 բոլորը, Երեւանի հաւատարմատար կողմնակցներն տուած ոմն Երեւանի, իսկ միւսը՝ 160 բ. 62 կողմին ոմն Պոլովինսկի: Դարբէյ Երեւանի տուած: Բարեխաղաք կատարեց երկու վեպերն էլ տանում է ոստիկանապետի կանցեւարան:

ՇՈՒՇՈՒՑ.—Նոյեմբերի 5-ին մանկական երեկոյթ տեղի ունեցաւ եւ գոյացաւ 96—100 բոլորի: Քատերադներն խումբը պատրաստում է դեկտեմբերին «Վարդանանց պատերազմ» պիւսը ներկայացնելու «Բարեգ. ընկերութեան» օգտին: Նոյեմբերի 18-ին երեկոյեան ժամը 6-ին, մի զարագացիկ հայ մշակող եւ առողջ մտնում է մի ճաշա-

շարժումներն (ես նրան կողքից էի տեսնում) այնքան դեմքէ, հրամայական, գործարար, ծաղրական եւ քեթիլ էին, որ ես քիչ էր մնում զարմանքից եւ հոգեւորական քաղաքի եւ լեւոյններ, թէ պատրաստ էի աշխարհիս ամեն բան տալու, միայն թէ այդ սքանչելի մայրերն իմ ճակատին էի խիչել: Հայացան վայր լեւա խոտի վրայ, ես ամեն ինչ մոռացել էի եւ աշխարհիս ամեն ուղիւ էի կուտ ալ այդ վայելչակալմ Եւրան, եւ պարանոցը եւ գեղեցիկ ձեռները, եւ սպիտակ թաշկինակի տակից լեւեռակի արձակուած դեղձան մաղիւր, եւ այդ կիսախուփ, խեղացի աչքերը, եւ այդ արտեանները, եւ նրանց ներքին քեթիլ այստեղ:

Եւրոպացիք սպան, երեսօսարդ, լուսեց յանկարծ կողքիցս մինի ճայնը.—միթէ կարելի է ուրիշներ աղջկեանց այդպէս նայիլ:

Ես ամբողջապէս ցնցուցայ, ես ընթացումս... Ծանկապատի ետեւում, կողքիս կանգնած էր կարծ խուզած սեւ մազերով մի մարդ եւ հեղեղեցի նայում էր վրայս, Հինգ այդ վայրկեանին աղջիկն էլ դէմքը իմ կողմս դարձրեց... Ես տեսայ նրա խոշոր, մոխրագոյն աչքերը շարժուել, կենդանի դէմք վրայ—եւ նրա ողջ դէմքը յանկարծ զոգողաց, ծիծաղեց, փայլեցան նրա սպիտակ ատամները, յոնքերը խնդալիւ վեր բարձ-

րան, ասում-խոսում է եւ ժամը 7-ին գնում է իւր սենեակը: Առաւօտեան տեսնում են մեռած է: Բժշկական ընկերութեանց յետոյ 20-ին լեւոյններ, Ալվազովսքի մի դէպք պատահեց եւ նոյն միջոցի 19-ին. մի արծաթագործ հայ երեկոյեան թէյից յետոյ լանկարծաւ մահ է լինում: Ալվազովսքի հրաւիրութեան տուած են «սակաւ»:

Միջնա այժմ զմեծազորներն եւ պրոգնեմապիտեմներն աշակերտներն առաւել քան ընկերութեան մտնում էին ընկական ուսումնարանների համապատասխան դասարանները: Բայց այժմ, մայրաքաղաքի լեւոյններ, առեւել, կարգադրութեան է եղած, որ պրոգնեմապիտեմն եւ զմեծազորներն աշակերտներն էլ ենթարկուեն քննութեան ընկական զարգ մտնելու միջոցին:

ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵՆԻՆԻՑ.—Արդէն «Նոր-Դար»-ի ընթերցողներն յայտնի է, որ մեր քաղաքագետը պ. Սայթիկեանն իւր «Երեւանի» ձեռքերով չգաւտի սակ էր մնացած: Այժմ, նոյն միջոցի 11-ին Նովո-Ջիբրիլի քաղաքական գործերն աստիճանից եկաւ միջոցութեան, որը հիման վրայ, որովհետեւ քաղաքագետը իւր պաշտօնից առ ժամանակ հեռացած համարելով՝ ուղարկել է ժամանակաւորապէս մի նախագահ ընտրել նրա տեղի: Նոյն միջոցի 12-ին, երեկոյեան քաղաքագետը իւր «Երեւանի» ձեռքերով չգաւտի սակ էր մնացած: Այժմ, նոյն միջոցի 11-ին Նովո-Ջիբրիլի քաղաքական գործերն աստիճանից եկաւ միջոցութեան, որը հիման վրայ, որովհետեւ քաղաքագետը իւր պաշտօնից առ ժամանակ հեռացած համարելով՝ ուղարկել է ժամանակաւորապէս մի նախագահ ընտրել նրա տեղի: Նոյն միջոցի 12-ին, երեկոյեան քաղաքագետը իւր «Երեւանի» ձեռքերով չգաւտի սակ էր մնացած: Այժմ, նոյն միջոցի 11-ին Նովո-Ջիբրիլի քաղաքական գործերն աստիճանից եկաւ միջոցութեան, որը հիման վրայ, որովհետեւ քաղաքագետը իւր պաշտօնից առ ժամանակ հեռացած համարելով՝ ուղարկել է ժամանակաւորապէս մի նախագահ ընտրել նրա տեղի: Նոյն միջոցի 12-ին, երեկոյեան քաղաքագետը իւր «Երեւանի» ձեռքերով չգաւտի սակ էր մնացած: Այժմ, նոյն միջոցի 11-ին Նովո-Ջիբրիլի քաղաքական գործերն աստիճանից եկաւ միջոցութեան, որը հիման վրայ, որովհետեւ քաղաքագետը իւր պաշտօնից առ ժամանակ հեռացած համարելով՝ ուղարկել է ժամանակաւորապէս մի նախագահ ընտրել նրա տեղի: Նոյն միջոցի 12-ին, երեկոյեան քաղաքագետը իւր «Երեւանի» ձեռքերով չգաւտի սակ էր մնացած: Այժմ, նոյն միջոցի 11-ին Նովո-Ջիբրիլի քաղաքական գործերն աստիճանից եկաւ միջոցութեան, որը հիման վրայ, որովհետեւ քաղաքագետը իւր պաշտօնից առ ժամանակ հեռացած համարելով՝ ուղարկել է ժամանակաւորապէս մի նախագահ ընտրել նրա տեղի: Նոյն միջոցի 12-ին, երեկոյեան քաղաքագետը իւր «Երեւանի» ձեռքերով չգաւտի սակ էր մնացած: Այժմ, նոյն միջոցի 11-ին Նովո-Ջիբրիլի քաղաքական գործերն աստիճանից եկաւ միջոցութեան, որը հիման վրայ, որովհետեւ քաղաքագետը իւր պաշտօնից առ ժամանակ հեռացած համարելով՝ ուղարկել է ժամանակաւորապէս մի նախագահ ընտրել նրա տեղի: Նոյն միջոցի 12-ին, երեկոյեան քաղաքագետը իւր «Երեւանի» ձեռքերով չգաւտի սակ էր մնացած: Այժմ, նոյն միջոցի 11-ին Նովո-Ջիբրիլի քաղաքական գործերն աստիճանից եկաւ միջոցութեան, որը հիման վրայ, որովհետեւ քաղաքագետը իւր պաշտօնից առ ժամանակ հեռացած համարելով՝ ուղարկել է ժամանակաւորապէս մի նախագահ ընտրել նրա տեղի: Նոյն միջոցի 12-ին, երեկոյեան քաղաքագետը իւր «Երեւանի» ձեռքերով չգաւտի սակ էր մնացած: Այժմ, նոյն միջոցի 11-ին Նովո-Ջիբրիլի քաղաքական գործերն աստիճանից եկաւ միջոցութեան, որը հիման վրայ, որովհետեւ քաղաքագետը իւր պաշտօնից առ ժամանակ հեռացած համարելով՝ ուղարկել է ժամանակաւորապէս մի նախագահ ընտրել նրա տեղի: Նոյն միջոցի 12-ին, երեկոյեան քաղաքագետը իւր «Երեւանի» ձեռքերով չգաւտի սակ էր մնացած: Այժմ, նոյն միջոցի 11-ին Նովո-Ջիբրիլի քաղաքական գործերն աստիճանից եկաւ միջոցութեան, որը հիման վրայ, որովհետեւ քաղաքագետը իւր պաշտօնից առ ժամանակ հեռացած համարելով՝ ուղարկել է ժամանակաւորապէս մի նախագահ ընտրել նրա տեղի: Նոյն միջոցի 12-ին, երեկոյեան քաղաքագետը իւր «Երեւանի» ձեռքերով չգաւտի սակ էր մնացած: Այժմ, նոյն միջոցի 11-ին Նովո-Ջիբրիլի քաղաքական գործերն աստիճանից եկաւ միջոցութեան, որը հիման վրայ, որովհետեւ քաղաքագետը իւր պաշտօնից առ ժամանակ հեռացած համարելով՝ ուղարկել է ժամանակաւորապէս մի նախագահ ընտրել նրա տեղի: Նոյն միջոցի 12-ին, երեկոյեան քաղաքագետը իւր «Երեւանի» ձեռքերով չգաւտի սակ էր մնացած: Այժմ, նոյն միջոցի 11-ին Նովո-Ջիբրիլի քաղաքական գործերն աստիճանից եկաւ միջոցութեան, որը հիման վրայ, որովհետեւ քաղաքագետը իւր պաշտօնից առ ժամանակ հեռացած համարելով՝ ուղարկել է ժամանակաւորապէս մի նախագահ ընտրել նրա տեղի: Նոյն միջոցի 12-ին, երեկոյեան քաղաքագետը իւր «Երեւանի» ձեռքերով չգաւտի սակ էր մնացած: Այժմ, նոյն միջոցի 11-ին Նովո-Ջիբրիլի քաղաքական գործերն աստիճանից եկաւ միջոցութեան, որը հիման վրայ, որովհետեւ քաղաքագետը իւր պաշտօնից առ ժամանակ հեռացած համարելով՝ ուղարկել է ժամանակաւորապէս մի նախագահ ընտրել նրա տեղի: Նոյն միջոցի 12-ին, երեկոյեան քաղաքագետը իւր «Երեւանի» ձեռքերով չգաւտի սակ էր մնացած: Այժմ, նոյն միջոցի 11-ին Նովո-Ջիբրիլի քաղաքական գործերն աստիճանից եկաւ միջոցութեան, որը հիման վրայ, որովհետեւ քաղաքագետը իւր պաշտօնից առ ժամանակ հեռացած համարելով՝ ուղարկել է ժամանակաւորապէս մի նախագահ ընտրել նրա տեղի: Նոյն միջոցի 12-ին, երեկոյեան քաղաքագետը իւր «Երեւանի» ձեռքերով չգաւտի սակ էր մնացած: Այժմ, նոյն միջոցի 11-ին Նովո-Ջիբրիլի քաղաքական գործերն աստիճանից եկաւ միջոցութեան, որը հիման վրայ, որովհետեւ



նշանաւոր յարձակումներն են անում նոյն իսկ գրաքննարկները վրայ, և սլաւոնները վրայ, և գերմանական ընդհանրապէս կոնսակցութեան վրայ, և նոյն իսկ ունեւարացիները վրայ, Աւստրիական և ունեւարական շրջաններում ընդհանուր տարակուսանք են յարուցել իրենց բարեկամներին և դաշնակիցներին այդ յարձակումները։ Բոլորն էլ հաւանում են իրենց. «Ի՞նչ է պատահում Քիսմարիկեան քաղաքական կուլիսների ետեւում»։

ԲՈՒՆԱՐԻՍ. — Ար. Թորո. Թերթի խմբագրողը խոսակցութիւն է ունեցել Մակեդոնիայի խնդրի առթիւ Կարաւելովի հետ։ Կարաւելովն այդ խնդրը համարում է Բալկանիայի համար կենսական խնդիր, քանի որ Կարաւելովի գիտնականը պրինցը մնում է Բալկանիայում, Մակեդոնիան Բալկանիային միացնելու մասին խօսք անգամ կարող չէ լինել։ Մակեդոնիայի խնդիրը կարող է պատճառ լինել պրինց Գրիգորիանիի անկման։ Այդ գրութիւնը ոչ մի բան կարող չէ փոխել, նոյն իսկ պրինց Գրիգորիանիին իշխան ճանաչուելու։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

\*\*\* Մտերեւ խոսակցութիւն մի անցանցով իշխան Կիսմարիկեանի և իշխան Կիսմարիկեանի միջև։ Կիսմարիկեանը 15 տարեկան էր, որ իշխանի թաղամասէն էր գերմանացիներ յաճախ նպաստել է իւրաքանչիւր արտաքին գործակալութեան հետ ծանօթանալու նրան անհաւանում էին Աւստրիայի աստղը։ Աւստրիական 300 աշխիւ նրան արժանի էր ինչ նուիրել, իսկ իշխանական պարսկական նրան Յունաստանի պատուաւոր քաղաքացի ընդունելու։ Կիսմարիկեանը ընկերութիւնները մրցանակներ և պարգևներ էին տալիս։ Պատուաւոր ղեկավար ստացաւ նա խոսակցութիւնը հեղինակութիւնները համար։ Զետեւալ կտակն է թողել նա։ Եւ ցանկանում էր, որ իմ մարմինն այնպիսի ծրագրերով քաղաքին կտակում էր իմ պարտքներս՝ քաղաքի անբաղդ խուլերի և համբերի համար։ Իսկ ինչ վերաբերում է Բալկանիայի կայսրածններին, ևս նրանց, կէտակում էր Բալկանիայի քաղաքներին։ Բացի այդ, 5000 Փրանկ կտակել է պարտքաւորներին, 4000 Փր. իւր աղախնուն և ուրիշ գումարներ մի քանի անձերին։

\*\*\* Վարչաւարում մի պարտն հնարել է զարթոնքի անկողին։ Որոշեալ ժամին անկողինը մահաւարակ վրայից շուտ է գալիս և քնդէն վայր է ձգուել։

\*\*\* Վերադարձ թաղուհին մի քանի է իւր փեսային հանգուցեալ Գրիգորին III կայսրին արձան կանգնեցնելու վիճաբանանքի ամբողջ պարկում։

ՀԵՈՒՎԳԻՐՆԵՐ

ՆՈՐ-ԴԱՐ-Ի

ՀԻՄՆԱՍՏԵՐՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 24 Նոյեմբեր. —

Ոսկու ապահովութեամբ, առևտուրի ժամանակաւոր կարիքը քրոջացանելու համար հրատարակուած առաջին 15 միլիոնը թրդարմար գործածութիւնից վերցրած է։

Լուսաւորութեան միջնադար խոյտ տալով իւր յօդուներն օրը ունէկերայ տոնախմբելուց, Պետերբուրգից գրնաց. բայց նրա բացակայութեան

միջոցին նրա բնակարանը տարան զանազան ընծայարարութիւններ, ի թիւս որոնց և մի փառաւոր ալբոմ միջնադարութեան պաշտօնեաներից, բազմաթիւ հեռագիրներ և ուղերձներ, միջնադարութեան եկեղեցում հանդիսաւոր պատարագ մատուցին, որից լետոյ ներկայ եղողները միջնադարի օգնականի առաջնորդութեամբ շնորհաւորական հեռագիր ուղարկեցին միջնադարին։

Միջնադար Դիւլիանովը կոմսութիւն է ստացել։

Սկադեմիայի անդամ Վեներովսկին իսկական գաղտնի խորհրդականի աստիճան է ստացել։

Սնանկացած առևտրական Ուլիանովիկովը ձերբակալուած է Կիւլեւում, ուր եկել է արտասահմանից երեք օրից նրան Պետերբուրգ կրեւին։

ՏՕՄՍԿ. — Տեղական այն գինեւաճառները, որոնք գինու գինը բարձրացնելու նպատակով գործադուլ անելու համար մեղադրուած էին, դատաւարտուած են հինգ ամսուայ բանտարկութեան։

1 ՕԿԻՕՆ. — Անգլիական բանկի ոչ պաշտօնական դիւկոնոր և մասնաւոր բորսային դիւկոնոր իշաւ մինչև 3 1/2 օրի։

ՍՕՄԻՍ. — Ազգային ժողովն ընդունեց մշտական զօրքի բարեկազմութեան օրինագիծը, — ներկայ 4-ական իրաւփնա ունեցող 12 գնդերը վերափոխուած են 3-ական իրաւփնա ունեցող 24 գնդերին։ Իրաւփնան խաղաղութեան միջոցին բաղկացած կը լինի 400 հոգուց, իսկ պատերազմի միջոցին 800 հոգուց։ Ասում են, որ համապատասխան կերպով պիտի մեծացնեն և ուժեղացնեն գնդերն ու մասամբ հեծելազօրքը։

ՆՈՐ-ԴԱՐ-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Շուշի, Ար. ին. — Գուրգ էլ է քաղաքաւում, որ Զեք Թորոյակցութիւնները չենք հրատարակում։ Եւ նախ հրատարակելիք այն, ինչ որ չենք ստացել։ Բացի պատուիրած նամակից, Պահանջէք այդպիսի պատուիրակարութիւններ, որպէս զի ծառայողների վրայ խիստ հսկողութիւն նշանակուել խիստ քննութիւն սկսեցէք, հետախուզեցէք գործի ընթացքը և անշուշտ մեղաւորը կ'գտնուի։

Շուշի, Մ. ին. — Վիկտորի-ը երկրորդ անգամ ուղարկել է մեզ, բայց մենք կրկին չենք ստացել։ Գրում էք, թէ ինչ ամեն անգամ աչքի է անցկացնում թիֆլիս ուղարկուած նամակները, որովհետեւ ինքն էլ ծառայող է պատուիրակարութեան մէջ։

Մոսկուա, պ. Մ. ին. Նոյեմ 24-ին ստացանք պատուիրակարութեան Մոսկուայում լուստեսող «Հանգստի» առաջին գիրքը։ Գիրքը ապահովացրած էր, Նոյեմ 1-ին մեզ ուղարկած «Հանգստի» օրենակը չենք ստացել։

Խմբագիր-հրատարակիչ

ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐՆԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

РОДИЛЬНЫЙ ПРИУТЪ  
акушерки  
С.З.ХИЗАНОВОЙ  
Сололаки. Садовая ул., д. № 42.

ԾՆՆԴԱՐԱՐՆ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

ՍՕՖԻՍ. ԽԻԶԱՆՈՎՆԻ

Սորալի, Սաղաթայա փողոց, ա. № 42.

Թէ ցերեկուայ և թէ գիշերուայ ամենայն ժամանակ՝ ընդունվում են ընդունել, երկուեքով բռնուածներ (ցաւուներ) և ծնողականներ, որոնք խնամվում են շարունակ մանկաբարձի հսկողութեան տակ՝ արվում է նրանց նաեւ սպիտակեղէն և կերակուր։

Ծնողի և ծնողին հետեւող շնորհին խնամատարութեան համար վճարում են 50 ռուբլի (առանձին սենեակում) և 10-ից մինչև 30 ռուբլի (ընդհանուր սենեակներում)։

Օրական 1-ից մինչև 3 ռուբլի X-37

INJECTION AU MATICO  
De GRIMAULT & Co, Pharmaciens  
A PARIS  
PERMIS EN RUSSIE  
Պարիզի Գուլմո և ընկ.  
Դեղավաճառներ  
ՄԱՍԿՈՒ ԵՆԺԵԿՍՏՈՐԸ  
Ռուսիայում ընդունուած.  
Այս դեղը, որ Պետրի Մատիկո կոչուած դոկտորի քաղաքաւում է, քիչ օրուայ մէջ ամենեկը շատ հնացած հոտմաները բուժելու է, այդ պատճառով մի քանի տարուայ մէջ ամբողջ աշխարհում հռչակուած է։  
Ծախում է Պարիզ, Վիկտին փողոց, № 8 և գլխաւոր դեղավաճառների մօտ.  
T  
19-7  
X (M)

ԱՆԴՐԿՈՎԱԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեկիւթիւն «Թիֆլիս» կայարանում

Գրում է

Բաթում, պատուիր. 8 ժ. 49 վ. առ.  
Բազուլ, ,, 10 ժ. 46 վ. եր.  
Սուրամ, ապ. մար. 3 ժ. 21 վ. ց.  
Աղստաֆայից, խ. 8 ժ. 20 վ. առ.

Գալի է

Բաթումից, պատ. 10 ժ. 15 վ. եր.  
Բազուլից, ,, 8 ժ. 6 վ. առ.  
Սուրամից, ապ. մար. 8 ժ. 24 վ. առ.  
Աղստաֆայից, խ. 8 ժ. 18 վ. եր.

ПАРФЮМЕРИЯ  
ВЫСШЕГО КАЧЕСТВА  
А.С.ИУ.К.  
МОСКВА  
НАХОДИТСЯ ВО ВСЕХ  
ГОРОДАХЪ РОССИИ.  
(M) 50-22

ՄՈՒՄՈՒԻ ՏԱԿԵ ԵՆԻ ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍԵԻ ԻՄ ԹԱՐԳՄԱՆԱԾ

„ԲՆԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ“

Հեղ. պրոֆէսոր Ա. Գաբրիէլի.  
Թէ և ցանկութիւնս էր, ինչպէս և լայտարարել էի, մինչ Սեպտեմբերը լոյս ընծայել աշխատութիւնս, բայց ինչնից անկախ պատճառով, չկարողացայ ժամանակին կատարել խոստումս։ — Ուստի ներողութիւն խնդրելով լարգելի բաժանորդներից, խոնարհաբար խնդրում եմ այն լարգելի անձանց, որոնք բաժանորդ գտնելու ներողութիւնը լսան էին առել, բարեհաճեն ուղարկել բաժանորդութեւրթը և դրամը հետեւեալ հասցեով. Тифлисъ, Учителью Арм. Дух. Сем. Персиянъ, Григорію Шахъ-Будагянцъ.

Գրեգոր Շահուդադեանց

3-1 (Խ.)

BATEAUX A VAPEUR FRANÇAIS N. PAQUET ET C<sup>ie</sup>

ՖՐԱՆՍԻՍԿԱՆ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱԿԵ ԵՒ ԸՆԿ.

Ուղիղ և կանոնաւոր երթեկութիւն Մարսէյի և Բաթումի մէջ։  
Հինգշաբթի, դեկտեմբերի 8-ին, «ԱՐՄԵՆԻԱ» (Arménie) շոգենաւը, նաւապետ «ԳԱՐՐԻԳ» (Garrigues), դուրս կը գալ Բաթումից դէպի Տրապիզոն, Օրդու, Սամսոն, Կ. Պոլիս և Մարսէյ։  
Տեղեկութիւնների համար գրեմի ընկերութեան գործակալութեան Բաթումում՝ պ. ԳԱՐՄԱՆԻՕՆԻՆ, Թիֆլիսում՝ պ. ԻԵՆՕՆԻՆ, նախկին գալերէյա Արժուոնիներ թ. 103.

3-1

Կերակի, 27 նոյեմբերի Թիֆլիսի ժողովարանի դահլիճում լինելու է պարահանդէս ՀԱՅՈՒՆԵԱՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ օգտին։ Տոմարները կարելի է ստանալ Ստանիսլաւ Զարաբէկեանի և Տէր Յովսէփեանի մագաղաններում, իսկ պարահանդէսի օրը՝ կուբի շվեյցարի մօտ։ Տոմարները գինը՝ 2 ռուբլի է։ (Խմբ.) 4-3

„ՆԵՂՈՍ“

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

Լրագրոյ տարեկան բաժանորդագրին է ամեն տղի համար 10 ֆրանք, — վեցամսեայ 5 ֆրանք. միշտ կանխիկ վճարելով։  
— Փոստային ծախսը խմբագրութեան կը վերաբերի։  
— Լրագրոյ վերաբերեալ ամեն կարգ գրութիւնք պէտք լզել հետեւեալ հասցեէ. «Ար. խմբագրութիւն «ՆԵՂՈՍ» լրագրոյ» Ալեքսանդրիա (Եգիպտոս), (պօստ իշխանիէն) A la Rédaction du Journal Arménien «NEGHOS», Alexandrie (Egypte). (Poste Egyptienne).  
ԽՄԱԿԻՐ—ՏԵՐ ԱՆՏՈՆ ՌԵՏՈՒՆԻ  
(Խ.) 5-3

VÉRITABLE BÉNÉDICTINE  
ԻՍԿԱԿԱՆ ԲԵՆԵԴԻԿՏԻՆ ԼԻԿԵՐ  
Ֆրանսիայում Fécamp-ի արքայութեան  
Գիրազանց, կազմուելու, մարտողութեանը օգնող և անորժակ դարձեցնող  
ԲՈՒՐ ԼԻԿԵՐՆԵՐԻՑ ԱՄԵՆԱԿԱՆԻ  
Ամեն անգամ պահանջել քառանկիւն թղթանիւր շիշի ներքեւում գրեաւոր տետր ստորագրութեամբ իսկական Բենեդիկտեան (Bénédictine) լիկեոր գտնուած է քոյր քաղաքներում՝ մթերքներ, մզգիւղէն, գինու և այլն ամենայն վաճառանոցներում։ (M.) 18-7

ԱՐԴԻՒՆԱԽՕՍԱԿԱՆ-ԱՌԵՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐԸ

ԱՐԴԻՆ ԲԱՑՈՒԱԾ ԵՆ.

Ընդունելութիւնները շարունակուած են։ Ծրագրի մասին դիմե հիմնադրին Զիլանելով շտաբի խորհրդներին, աղաւ լսողների համար մուտքը նշանակուած է 1 ռ., իսկ կուրսային լսողների համար տարեվճարը մնում է 75 ռ.։

Դասախօսութիւնները լինելու են ամեն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը, ժամը 6—7 երեկոյեան։

Հիմնադիր կուրսերի Ա. Արախանեանց  
Պիլիս, Դանովսկայա լւ., Դ. Եոաննիսյան.  
10-8

ԲԻՐԿ ՄԻՍԵՐ ԼՐԱՄԵՆՆԸ

ՍԱԼԻՄԵՆԻՑ ԵՂՄԻՍԾԻՆ

Նկարագիր

ՈՒՏԱՌՈՐ ՈՒՂԵՌՈՐԹԵԱՆ

Բախմիւս փոխաւորութեանը

Գինն է 50 կոպէկ

Դիմել «Նոր-Դար»-ի խմբագրութեան։ (Ս.) Բ-54